

Uit de Collectie Six

Miniatuurportretjes

Tekst Jim van der Meer Mohr | Fotografie Walter Lensink

• Hier toegeschreven aan Theodoor Netscher (1661-1728) 'Portretten van de broers Nicolaas (1662-1710) en Jan Six II (1668-1750)' Olieverf op koper, beide ovaal, respectievelijk 8,5 x 7 cm en 8 x 6,6 cm, beide in lijst met deksel.

Jan Six (1618-1700), van het beroemde Rembrandtportret, liet zijn nazaten niet alleen een omvangrijke kunstcollectie na, maar ook een groot verzamelinstinct. Talloze schilderijen en objecten van generaties Six werden geschonken aan musea. Maar de misschien wel fraaiste stukken worden tot op de dag van vandaag bewaard in stichtingen in het familiehuis aan de Amstel. Nu bewoond door Bas en Sandy Six. Een serie over deze unieke collectie.

Jongemannen zijn het nog, de twee broertjes Nicolaas en Jan Six die afgebeeld staan op deze twee miniatuurtjes. Ook weer zulke verborgen schatten uit de Collectie Six. Dankzij de papiertjes die in het doosje zitten weten wij niet alleen dat het Nicolaas en Jan zijn, maar ook dat in elk geval Jan in Parijs is geschilderd. Dat zal dan vast ook wel voor het portret van Nicolaas gelden. In het doosje van het portret van de jonge Jan staat het jaartal '1688' en dat hij 'door Netscher te Parijs [is] geschildert'. Op het andere papiertje, dat gezien de tekst duidelijk na diens dood is opgesteld, staat - naast zijn levensfeiten - dat Nicolaas 'oud omtrent 20 jaren' was, wat dus klopt met het jaartal op het papiertje van Jan.

Wat zouden deze broertjes in Parijs hebben gedaan?

De broers Nicolaas en Jan Six II waren de zonen van Jan Six I, die van het portret door Rembrandt, en Margaretha Tulp. Nicolaas heeft verschillende publieke functies bekleed, waaronder 'collonel der burgerij', en was getrouwd met Emerentia

Valckenier, een dochter van Wouter Valckenier en Anna Maria Trip. De familie Trip behoorde in die tijd tot de voornaamste geslachten van Amsterdam, een goed huwelijk dus. Helaas kregen zij maar één zoon, Jan, die ongehuwd en kinderloos al op jonge leeftijd is overleden. Jan Six II, de jongere van de twee, was een succesvol zakenman en heeft maar liefst zestien keer het ambt van burgemeester bekleed. Deze hier nog jongeman zou dus nog van zich laten horen. Hij is driemaal getrouwd geweest en uit zijn derde huwelijk met Anna Elisabeth van den Bempden is onder anderen een zoon Jan geboren, met wie de stamlijn is voortgezet.

Wat zouden deze broertjes in Parijs hebben gedaan? Ze waren vast samen en zonder hun ouders op stap, want vader Six was in 1688 al 70 jaar oud. In 1687 heeft Jan Six II zijn doctoraal examen rechtsgeleerdheid aan de Utrechtse Universiteit behaald en het is dan ook zeer aannemelijk dat de twee broers bij die gelegenheid samen naar Parijs mochten afreizen. En als je daar dan toch bent, dan wil je een portret laten maken. Zo was dat toen en zo is dat nu nog steeds, zij het dat de kunstenaars in die tijd nog niet achter krakkemikkige ezeltjes op Place du Tertre stonden. Zo zullen ze de weg hebben gevonden naar de Nederlandse kunstenaar Theodoor Netscher, de oudste zoon van de Haagse portret- en genreschilder Caspar Netscher. Theodoor heeft van 1679-1699 in Parijs gewerkt en was daar een succesvolle portretschilder die in vooraanstaande kringen verkeerde. Deze twee portretjes staan te boek als navolgers van Constantijn Netscher, een broer van Theodoor. Echter door vergelijking met een portret van Theodoor Netscher in het Rijksmuseum, dat in de literatuur aan Theodoor wordt toegeschreven, is het volgens mij aannemelijk dat Theodoor de maker van deze twee miniatuurtjes is. Het is opvallend hoe de zwierige strik en kante bef op dit portret van Theodoor Netscher in het Rijksmuseum ook te zien is op deze miniatuurportretjes. Een toonbeeld van de Franse mode uit die tijd. 🐾